

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 19/08-55

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti J. H., K., zastúpeného advokátkou JUDr. D. H., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1072/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1072/01 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Humenné **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1072/01 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. H. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Humenné p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. H. v sume 10 316 Sk (slovom desaťtisícristošesťnásť slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. D. H., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Humenné j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 10 316 Sk (slovom desaťtisícristošesťnásť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti J. H. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 19/08 z 10. apríla 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť J. H. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1072/01.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 4002/08 z 26. februára 2008 doručeným ústavnému súdu 3. marca 2008, v ktorom okrem iného uviedol túto chronológiu priebehu konania a procesných úkonov okresného súdu:

„Na tunajšom súde sa vedie konanie žalobcu J. H., bytom K. proti žalovanému Slovenská republika - Ministerstvo vnútra SR o náhradu škody nesprávnym úradným postupom pod sp. zn. 9 C/1072/2001

Pôvodným zákonným sudcom v tejto veci bol Mgr. P. T., ktorý 1. 10. 2006 bol preložený na Krajský súd v Košiciach. Z tohto dôvodu sa nemôžem vyjadriť k postupu Mgr. P. T. od pridelenia vyššie uvedenej veci až do 3. 10. 2006, kedy bola vec pridelená JUDr. J. K.

Od pridelenia veci JUDr. J. K. boli vykonané nasledovné úkony:

- 10. 10. 2006 - určené pojednávanie na deň 16. 11. 2006 (odročené na neurčito s tým, že právny zástupca žalobcu navrhne vykonanie dôkazov)
- 7. 12. 2006 - určené pojednávanie na deň 18. 1. 2007 (nikto z účastníkov ani právny zástupca žalobcu sa na pojednávanie nedostavili)
- 18. 1. 2007- odročené pojednávanie na deň 8. 2. 2007 (odročené na neurčito s tým, že právny zástupca sa vyjadrí, či navrhuje rozšíriť okruh účastníkov a tiež k právnej kvalifikácii podanej žaloby)
- 6. 3. 2007 - urgovaný právny zástupca žalobcu o vyjadrenie, vyjadrenie došlo 20. 4. 2007
- 16. 8. 2007 - pribratý do konania znalec, ktorý bol poverený vypracovať dodatok k danému znaleckému posudku
- 11. 9. 2007 - vec zaslaná znalcovi MUDr. N. L.
- 6. 11. 2007 - vec vrátená znalcom spolu s posudkom
- 15. 11. 2007 - vypracované uznesenie o priznaní znalečného
- 23. 1. 2008 - určený termín pojednávania na deň 12. 2. 2008 (žalobca vypočutý k zdravotným následkom udalosti z 28. 4. 2000)

- 12. 2. 2008 - určený termín pojednávania na deň 26. 2. 2008, kedy možno očakávať rozhodnutie vo veci.
- 26. 2. 2008 - pojednávanie odročené na neurčito (zástupca žalovaného doložil doklad o práceneschopnosti, žalovaný nesúhlasil, aby sa pojednávalo bez jeho prítomnosti)

Od 3. 10. 2006, kedy bola vec pridelená JUDr. J. K. som nezistil žiadne priesťahy vo veci, úkony boli vykonávané priebežne a také, ktoré smerovali k rozhodnutiu.“

Prehľad úkonov okresného súdu ním vykonaných v posudzovanom konaní uvedený v písomnom vyjadrení okresného súdu sa zhoduje so zisteniami ústavného súdu vyplývajúcimi zo súvisiaceho súdneho spisu. Pri posúdení, či došlo k zbytočným priesťahom v konaní, však ústavný súd prihliadol na celý obsah predloženého spisu a bral do úvahy všetky okolnosti, ktoré z neho vyplynuli.

Navyše z obsahu spisu od podania žaloby (9. august 2001) do októbra 2006 ústavný zistil tieto skutočnosti:

Dňa 16. augusta 2001 okresný súd zaslal účastníkom žalobu na vyjadrenie a 24. septembra 2001 určil termín pojednávania na 14. november 2001 (ktorý neskôr zmenil na 21. november 2001) a súčasne požiadal Krajský úrad vyšetrovania Policajného zboru Slovenskej republiky v P. (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) o zapožičanie vyšetrovacieho spisu sp. zn. KÚV 57/0VVK-2000. Sťažovateľ na prvom pojednávaní konanom 21. novembra 2001 navrhol okresnému súdu, aby vypočul navrhovaných svedkov, pre neúčast' žalovaného okresný súd pojednávanie odročil na neurčito.

Na pojednávaní 20. februára 2002 okresný súd vypočul účastníkov konania a pripustil, aby do konania na strane žalovaného pristúpil žalovaný v druhom rade (krajské riaditeľstvo).

Ďalšie pojednávanie 25. septembra 2002 bolo odročené na neurčito s tým, že do konania bude pribratý znalec. Dňa 1. októbra 2002 okresný súd vyzval právneho zástupcu

sťažovateľa na úpravu žalobného návrhu (petitu) a správne označenie žalovaného v prvom rade v lehote 10 dní, inak konanie zastaví.

Dňa 14. januára 2003 okresný súd konanie zastavil a 21. januára 2003 právny zástupca na pojednávaní doplnil označenie žalovaného v prvom rade (Slovenská republika) a žalobu proti žalovanému v druhom rade (krajskému riaditeľstvu) vzal späť a žiadal konanie zastaviť. Dňa 4. februára 2003 sťažovateľ podal proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie. Spis bol 14. februára 2003 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“), ktorý 5. novembra 2003 zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení konania zo 14. januára 2003 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie 21. novembra 2003. Dňa 24. novembra 2003 okresný súd určil termín pojednávania na 20. január 2004, na ktorom sa nezúčastnili zástupcovia žalovaných. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že do konania bude ustanovený súdny znalec z odboru ...

Dňa 27. apríla 2004 okresný súd pojednávanie odročil pre neprítomnosť žalovaného na 8. jún 2004, na ktorom vypočul sťažovateľa a právnych zástupcov (opätovne navrhol vypočuť svedka J. D., S., pričom prvýkrát tak urobil už na pojednávaní 21. novembra 2001) a ďalších dvoch svedkov a vyžiadal si podanie správ o prípadnom vyšetrení sťažovateľa od N. v H. a S.

Dňa 28. februára 2005, resp. 15. marca 2005 dvaja sudcovia, ktorým bola vec pridelená, požiadali o vylúčenie z prerokúvania veci pre zaujatosť. Dňa 2. augusta 2005 okresný súd určil termín pojednávania na 13. september 2005, na ktorom vypočul svedkov a odročil ho na 11. október 2005 s tým, že budú predvolaní ďalší traja svedkovia (právny zástupca sťažovateľa opätovne navrhol, aby bolo nariadené znalecké dokazovanie). Následne okresný súd zisťoval adresu svedka prostredníctvom Mestského úradu V. Ďalší svedok Mgr. M. L. sa dostavil na pojednávanie 15. novembra 2005, ale pre neprítomnosť účastníkov ho okresný súd k veci nevypočul. Pojednávanie bolo opätovne odročené na neurčito za účelom pribratia znalca do konania. Dňa 22. novembra 2005 bol pribratý do konania znalec MUDr. N. L., CSc., K.

Dňa 3. februára 2006 bol spis zaslaný znalcovi, ktorý doručil okresnému súdu znalecký posudok 13. apríla 2006, 18. apríla 2006 okresný súd priznal znalcovi odmenu a určil termín pojednávania na 30. máj 2006. Na tomto pojednávaní okresný súd vypočul účastníkov a pojednávanie odročil na neurčito za účelom predvolania dvoch svedkov - L. a B., ktorého adresu zisťoval prostredníctvom Registra obyvateľov v B. Dňa 30. júna 2006 okresný súd zastavil konanie proti žalovanému v 2. rade (krajské riaditeľstvo). Dňa 27. júna 2006 okresný súd určil termín pojednávania na 10. október 2006 a 3. októbra 2006 vec pridelil JUDr. J. K.

Podaním z 2. mája 2008 svoje vyjadrenie k sťažnosti okresný súd doplnil. V tomto doplnení sa okrem iného uvádza:

„1. Skutková a právna zložitosť sporu.

Podanou žalobou sa žalobca domáha náhrady škody z ublíženia na zdraví, ktoré mu bolo spôsobené dňa 28. 4. 2000 pri zásahu polície v objekte reštaurácie D. v S. Vec je skutkovo náročná na dokazovanie predmetu sporu, lebo trestné stíhanie, ktoré ohľadne daného skutku bolo začaté sa skončilo prerušením, lebo sa nepodarilo zistiť skutočnosť oprávňujúcu vykonať trestné stíhanie voči určitej osobe. Preto celé dokazovanie ohľadne zistenia, či ku skutku došlo a kto zaňho zodpovedá je nutné robiť v rámci občianskoprávneho konania a navyše ublíženie na zdraví malo byť spôsobené príslušníkmi polície - tzv. kukláčmi. Dokazovanie sťažuje skutočnosť, že išlo o osoby, ktoré pri zákroku nemali odhalené tváre.

Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, samotný žalobca v priebehu sporu nevedel dostatočne jednoznačne preukázať, podľa ktorého zákona a na základe ktorých ustanovení uplatňuje náhradu škody.

2. Uvedenie procesných úkonov vo veci od vrátenia spisu Ústavným súdom SR t. j. od 18. 3. 2008.

Pojednávanie dňa 26. 2. 2008 bolo odročené na neurčito z toho dôvodu, že spis bolo potrebné predložiť Ústavnému súdu SR. V deň vrátenia spisu t. j. 18. 3. 2008 bol určený termín pojednávania a to na deň 29. 4. 2008.

3. Prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. O. s. p.

Vo veci neboli zistené prekážky postupu súdu podľa ustanovenia § 107 a nasl. O. s. p.

4. Prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobil sťažovateľ.

Sťažovateľ pri podaní žaloby nemal ujasnené, kto bude v konaní vystupovať na strane žalovaného a preto žiadal do konania pribrať aj účastníka v 2. rade a to Krajské riaditeľstvo PZ v P., pričom neskôr voči tomuto účastníkovi zobral žalobu späť. Žalobca v priebehu sporu nemal ujasnenú ani právnu kvalifikáciu podanej žaloby a dostatočne nezdôvodnil, či ide o nárok, ktorý by sa mal posudzovať podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhradu škody alebo či ide o nárok posudzovaný podľa zákona o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Z tohto dôvodu nemal ujasnené, kto má vo veci pasívnu legitimáciu, kto má vystupovať na strane žalovaného a tomu zodpovedajúci rozsah dokazovania.

5. Prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom.

Je potrebné pripustiť, že v čase, keď bola vec pridelená Mgr. P. T. t. j. od podania žaloby do 1. 10. 2006, došlo zo strany konajúceho sudcu k takému procesnému postupu, ktorý možno hodnotiť aj ako čiastočné prieťahy v konaní avšak, keďže Mgr. P. T. nepracuje od 1. 10. 2006 na Okresnom súde Humenné bez jeho vyjadrenia sa k týmto jeho procesným postupom vyjadriť neviem. Je potrebné aj uviesť, že žalobca žiadnym spôsobom ma ako predsedu Okresného súdu Humenné na takýto zrejme nesprávny postup Mgr. P. T. neupozornil vo forme sťažnosti v zmysle § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z. v znení noviel a ani iným spôsobom. JUDr. J. K. ako konajúcej sudkyňi bol spis pridelený dňa 3. 10. 2006 a odvtedy nedošlo k žiadnym prieťahom, ktoré by boli spôsobené súdom. Dve pojednávania boli odročené z toho dôvodu, že právny zástupca nemal ujasnenú právnu kvalifikáciu

podanej žaloby a na pojednávaní z toho dôvodu nevedel navrhnúť dôkazy a nevedel, či nedôjde k zmene okruhu žalovaných. Dve pojednávania boli odročené pre neúčast' samotných účastníkov na týchto pojednávaniach. Súd ďalej pribral do konania znalca, ktorý vypracoval doplnok k znaleckému posudku a vypočul žalobcu k zdravotným následkom ublíženia na zdraví, ktoré je predmetom sporu, lebo na tieto okolnosti žalobca dovtedy vypočutý nebol. Vec bola pripravená na rozhodnutie už na pojednávaní dňa 12. 2. 2008, ktoré bolo odročené z dôvodu ospravedlnenia žalovaného a doloženia dokladu o PN jeho zástupcu.

6. Záver, či zistené priet'ahy považujete za zbytočné priet'ahy.

Postup súdu v danom konaní bol s'ťažný neujasnením právnej kvalifikácie podanej žaloby a odročovaním pojednávaní pre neúčast' účastníkov alebo ich právnych zástupcov.

7. Iné okolnosti, ktoré majú podľa Vášho názoru vplyv na priet'ahy v konaní, okrem otázok zaťažnosti sudcov a organizácie práce.

JUDr. J. K. ako konajúcej sudkyňi bolo po odchode Mgr. P. T. pridelených niekoľko desiatok vecí z jeho senátu, ktorých naštudovanie a príprava na pojednávanie si vyžadovali určitý čas, preto nebolo možné v každej jednotlivej veci urobiť úkon bezprostredne po tom, čo bola pridelená do jej senátu.

V závere chcem ešte uviesť, že vo veci bolo dňa 29. 4. 2008 rozhodnuté rozsudkom a v prílohe Vám zasielam zápisnicu z tohto pojednávania.“

Podaním doručeným ústavnému súdu 20. mája 2008 sa právna zástupkyňa s'ťažovateľa vyjadrila k stanovisku okresného súdu takto:

«K predmetnému vyjadreniu porušovateľa k ústavnej s'ťažnosti uvádzame, že ide o neopodstatnené vyjadrenie nakoľko porušovateľ v podobe prehľadu procesných úkonov súdu a účastníkov konania len stroho konštatuje stav, ktorý bol už popísaný a vysvetlený v

sťažnosti ako aj v doplnení sťažnosti proti porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Bezpredmetnosť a laxnosť tohto vyjadrenia podporuje aj fakt, že porušovateľ sa nevyjadril k celému priebehu konania, ale uvádza prehľad procesných úkonov len od 3. októbra 2006, kedy nastala zmena zákonného sudcu v predmetnom konaní.

Porušovateľ vo svojom vyjadrení uvádza, že „Postup súdu v danom konaní bol sťažený neujasnením právnej kvalifikácie podanej žaloby a odročovaním pojednávani pre neúčast' účastníkov alebo ich právnych zástupcov“.

Sťažovateľ si nie je vedomý svojej nedostatočnej súčinnosti či dokonca pasivity v danej súdnej veci, práve naopak poskytol všetku potrebnú súčinnosť.

Porušovateľ ďalej poukazuje na nejednoznačnosť a neurčitnosť návrhov sťažovateľa. Nejednoznačné a neurčité podania sťažovateľa, tak ako ich vyhodnotil porušovateľ, predstavujú odstrániteľný nedostatok konania. Bolo teda povinnosťou porušovateľa za daných okolností v súčinnosti s účastníkmi konania tieto v čo najkratšom čase odstrániť a vo veci ďalej plynulo konať a rozhodnúť. Konanie porušovateľa, tak ako je popísané v samotnej sťažnosti a v jej doplnení, v žiadnom prípade nezodpovedalo postupu v zmysle tejto ako aj ďalších zákonných povinností.

To napokon potvrdzuje aj samotné vyjadrenie porušovateľa, ktorý v konečnom dôsledku pripustil, že „od podania žaloby (dňa 9. augusta 2001) do 1. októbra 2006 došlo zo strany konajúceho súdu k takému procesnému postupu, ktorý možno hodnotiť aj ako čiastočné prietahy v konaní... “

Na základe uvedeného máme jednoznačne za to, že porušovateľ si svoje základné povinnosti uložené zákonom, tým že vo veci bolo rozhodnuté až po takmer ôsmich rokoch nesplnil.

Neobstojí ani obrana navrhovateľa, že JUDr. J. K. ako konajúcej sudkyňi bolo po odchode Mgr. P. T. pridelených niekoľko desiatok vecí z jeho senátu, ktorých naštudovanie

a príprava na pojednávanie si vyžadovali určitý čas, preto nebolo možné v každej jednotlivéj veci urobiť úkon bezprostredne po tom, čo bola pridelená do jej senátu". Právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, tak ako ho každému priznáva jednak Ústava SR, ako aj Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zakladá povinnosť konajúceho súdu organizovať prácu tak, aby sa uvedené základné právo aj objektívne realizovalo. Je teda základnou úlohou samotného súdu zabezpečiť, aby stav právnej neistoty účastníkov konania bol odstránený v súlade s čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. (...)

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne navrhuje, aby senát Ústavného súdu SR vyslovil v zmysle ustanovenia § 56 zákona č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde Slovenskej republiky tento nálež

Konaním Okresného súdu Humenné vedeným pod sp. zn. 9 C/1072/01 bolo porušené základné právo sťažovateľa J. H., bytom K. zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

J. H., bytom K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk (slovom dvestotisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Humenné povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu Humenné ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia ustanovenej právnej zástupkyne JUDr. D. H. za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, vo výške 10.316,- Sk na účet vedený v ... do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o náhrade škody spôsobenej na zdraví tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nie je obvykle právne zložitá (obdobne napr. II. ÚS 53/06, III. ÚS 97/07, IV. ÚS 86/08). Ústavný súd uznáva čiastočnú faktickú zložitosť veci, ktorá spočíva vo vykonaní rozsiahlejšieho dokazovania (doteraz bol vypracovaný jeden znalecký posudok a doplnok k nemu a boli vypočutí viacerí svedkovia), tieto skutočnosti mohli spôsobiť predĺženie konania, ale na druhej strane konštatuje, že žiadna faktická zložitosť

sporu nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku (sedem a pol roka) konania v uvedenej veci aj so zreteľom na jej povahu, ktorá si vyžaduje osobitnú starostlivosť súdu o naplnenie účelu súdneho konania.

2. Správanie sťažovateľa v priebehu doterajšieho konania možno hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné. Pri posudzovaní správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd vychádzal z predloženého spisu okresného súdu, z ktorého zistil, že sťažovateľ, aj keď bol právne zastúpený advokátom, mu poskytol potrebnú súčinnosť, jeho zdĺhavý postup opakovane urgoval žiadosťami o urýchlenie konania. Hoci okresný súd uviedol, že právny zástupca sťažovateľa *„nemal ujasnenú právnu kvalifikáciu podanej žaloby a na pojednávaní z toho dôvodu nevedel navrhnúť dôkazy (...)*, ako aj to, *„že žiadal do konania pribrať aj účastníka v 2. rade a to Krajské riaditeľstvo PZ v P., pričom neskôr voči tomuto účastníkovi zobral žalobu späť (...)*, tieto úkony podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na postup okresného súdu v tejto veci podstatne neovplyvnili doterajšiu dĺžku konania.

3. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že neprehliadol jeho aktivitu v tomto konaní, pretože určil až 20 termínov pojednávaní (a na niektorých vykonal aj dokazovanie - napr. 20. februára 2002, 8. júna 2004, 13. septembra a 11. októbra 2005, 30. mája 2006 a 8. februára 2007, 23. januára a 29. apríla 2008 vypočutím svedkov a účastníkov konania), ale na druhej strane prevažnú časť nariadených pojednávaní odročil najmä pre neprítomnosť žalovaného na neurčito (napr. 21. novembra 2001, 10. júla 2002, 27. apríla 2004) a niektoré tiež z dôvodu čerpania dovolenky sudcu (23. a 30. marec 2004), práceneschopnosti sudkyne (18. január 2007) alebo preročil bez uvedenia dôvodu (15. máj 2002).

Väčšiu nečinnosť v konaní zistil ústavný súd iba v období od 8. júna 2004, keď sa konalo pojednávanie, až do 2. augusta 2005, keď určil termín pojednávania na 13. september 2005 (nečinnosť takmer 14 mesiacov), ale v tejto súvislosti treba uviesť, že jeho činnosť bola okrem toho najmä neefektívna a nesústredená pri nariadovaní znaleckého dokazovania. Svedčí o tom skutočnosť, že hoci už 25. septembra 2002 okresný

súd odročil pojednávanie za účelom pribratia znalca do konania a za tým účelom odročil aj pojednávanie 20. januára 2004, uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania napokon vypracoval až 22. novembra 2005 (aj to až po ďalšej opätovnej žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa na pojednávaní 13. septembra 2005), teda po takmer 38-ich mesiacoch. Toto obdobie (viac ako tri roky) je teda obdobím nečinnosti okresného súdu, pretože v uvedenom období neurobil nič pre odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa (obdobne napr. IV. ÚS 239/03, IV. ÚS 69/05, IV. ÚS 175/05) a okrem pojednávania (8. júna 2004), ktoré bolo odročené na neurčito, vo veci nevykonával žiadny úkon, ktorý by smeroval k vydaniu rozhodnutia vo veci samej a k právoplatnému skončeniu veci. Aj okresný súd uviedol, že v čase prerokovania sporu do októbra 2006 čiastočne vznikli zbytočné prietahy v konaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd preto nemohol považovať postup okresného súdu za efektívny a súladný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z povahy prerokovávanej veci, ako aj z neprijateľnej argumentácie okresného súdu, ktorý doterajšiu dobu konania zdôvodňuje množstvom nevybavených vecí (čo však nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa), ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1072/01 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (I. ÚS 28/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, I. ÚS 145/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 1072/01, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (aj keď už vo veci rozhodol 29. apríla 2008, ale konanie nie je ešte právoplatne skončené), a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci, aj keď jeho právna zástupkyňa vo vyjadrení k stanovisku okresného súdu to už nežiadala tak, ako v pôvodnej sťažnosti

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk, ktoré zdôvodnil okrem iného tým, *„že bol a naďalej je povinný trpieť stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza až do konečného rozhodnutia súdu. Stav právnej neistoty v ktorom sa sťažovateľ nachádza takmer osem rokov mu spôsobuje nadmerné stresy a nepriaznivo vplyva na jeho psychické rozpoloženie, a tým aj ne jeho celkový zdravotný stav.“*

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav v napadnutom konaní, nečinnosť, neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu i doterajšiu dĺžku konania ústavný súd berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, najmä význam sporu pre sťažovateľa, považuje sumu 50 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Vo zvyšnej časti žiadosti sťažovateľa nevyhovelo.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. D. H., ktoré si právna zástupkyňa sťažovateľa uplatnila v sume 10 316 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktoré bližšie aj špecifikovala v podaní z 15. mája 2008.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk, keďže išlo o úkony urobené v roku 2008. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti a jej stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 15. mája 2008) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 v sume 3-krát 3 176 Sk za jeden úkon právnej služby. K tomu jej bola priznaný 3-krát 190 Sk režijný paušál. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou DPH, úhrada trov právneho zastúpenia bola po pripočítaní DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky priznaná v celkovej sume 10 316 Sk.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Keďže ústavný súd sťažovateľovi na základe jeho žiadosti a po splnení podmienok ustanovil právnu zástupkyňu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenej právnej zástupkyňi trovy právneho zastúpenia v sume 10 316 Sk.

Ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet Kancelárie ústavného súdu do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2008